

halen ook zijn krachten te wijden aan een of ander beschavingswerk, dat hij op touw wilde zetten.

Louis Blanc sprak drie uren met het meeste vuur en overtuiging; de aanwezige engelschen luisterden met bewondering, waren overtuigd. Gavarni zat bij den haard, rolde en rookte bedaard de eene cigarette na de andere. Blanqui hield op; allen keken naar den man bij 't vuur, „moi, mais je ne formellement tout progrès” en rookte bedaard door.

Enfin als men de geschiedenis leest, niet de gemaakte geschiedenis, maar wat er tusschen de regels te lezen valt, op en neer, dan grootheid van ziel, kunst, dan weg, niets dan duisternis. Ik geloof niet dat we staan boven de oude Egyptenaars, Indiërs, Grieken; we staan eenvoudig op een ander voetstuk, ladders zijn er niet, 't zijn stuipachtige bewegingen van den grond waarop we staan, die ons dan eens opheft dan op eens opslurpt en slechts damp terug geeft.

Alweer een wijsgeerige beschouwing die evenals andere ontboezemd wordt zonder dat men weet waarom. Om dezelfde reden denk ik dat ik meer teekeningen en schilderijen zal maken of romans schrijven dan zakjes meel verkoopen of wissels disconteeren (dat heet immers zoo) zooals mijn waarde familieleden. Lieve hemel als ik tengevolge van een schrijffout de productiefste van alle teekenaars eens was geweest!

Enfin productiviteit, succès. Chamfort¹⁾ zegt, „Ce qui fait le succès de quantité d'ouvrages, est le rapport qui se trouve entre la médiocrité des idées de l'auteur et la médiocrité des idées du public”.

Mij dunkt voortbrengingskracht en verbeeldingskracht maken de kunstenaar + een groote X. Wat hij maakt, niet hoeveel hij maakt. Millet zegt: il faut travailler comme plusieurs nègres. Duistere woorden die misschien meer licht geven dan 't La genie c'est la patience, van ik weet niet wie. Ik zelf, ik zal de mensch schilderen op de straat en in de huizen, de straten en huizen die ze gebouwd hebben, 't leven vooral. Le peintre du peuple zal ik trachten te worden of liever ben ik al omdat ik 't wil. Geschiedenis wilde ik schilderen en zal ik ook maar de Geschiedenis in haren uit-

2) Fransch letterkundige 1741-1794.